

تансور الاستیسیته فضائی در معادلات بنیادین اولری نرخی

بیژن عباسی خزائی^اⁱⁱ، زهرا عباسی^ب

چکیده

به طور معمول در تحلیل تغییرشکل‌های بزرگ، معادلات بنیادین نرخی مورد استفاده قرار می‌گیرند. در مختصات فضائی، تانسور الاستیسیته فضائی، نرخ عینی یک تانسور تنش را به نرخ تغییرشکل مرتبط می‌نماید. تانسور الاستیسیته فضائی برای یک ماده مشخص در معادلات بنیادین نرخی مختلف، متفاوت است و یافتن رابطه بین آن‌ها مورد علاقه برجسته است. تحقیقات انجام شده در این زمینه محدود بوده و نتایج آن‌ها فقط برای چند مدل خاص ارائه شده است. در این تحقیق یک رابطه عمومی و صریح بین تانسورهای الاستیسیته در معادلات بنیادین ارائه شده است. این رابطه تابعی از تانسور گرین-کاووشی چپ و بردارهای ویژه آن است.

کلمات کلیدی : معادله بنیادین نرخی، تانسور الاستیسیته فضائی، نرخ تنش همگرد

Spatial Elasticity Tensor in Eulerian Rate Type Constitutive Equations

B. Abbasi Khazaei, Z. Abbasi

ABSTRACT

In finite deformation analysis, the use of constitutive equations in rate form is often required. In a spatial setting, elastic modulus tensor relates some objective rate of a spatial stress tensor to the rate of deformation. It is important to know that, the spatial elastic modulus tensors of a material in different constitutive equations differ and relation between them may be interest for some researchers. In this paper, a general explicit formulation between the spatial elastic modulus tensors of some constitutive equations expressed. This formulation is a function of left Cauchy-Green tensor and its eigenvectors.

KEYWORDS : Rate type constitutive equation, spatial elasticity tensor, Corotational stress rate

معادلات بنیادین اولری نرخی الزامی است[۱]. همه نرخ‌های تنش را می‌توان در دو دسته کلی نرخ‌های همگردد ۱ مانند نرخ لگاریتمی [۲-۶]، زارمبایا-یامون [۳-۷] و گرین-نقدی [۴-۹] و نرخ‌های غیر همگردد مانند نرخ تروزدل [۱۰-۶]، کاتر-ریولین [۷-۱۱] و اولدروید [۸-۱۲] دسته‌بندی نمود. در یک مدل همگرد بر عکس مدل غیر همگرد، نگاشت یک متغیر تانسوری از موقعیت تغییرشکل نیافته به موقعیت تغییرشکل نیافته، طوری انجام می‌شود که سیستم مختصات فضا-زمان دچار اعوجاج نمی‌شود [۶].

۱- مقدمه

در تحلیل تغییرشکل‌های بزرگ اجسام، به دلیل تغییر پیوسته موقعیت جسم، لازم است معادله بنیادین مستقل از ناظر و یا به عبارتی عینی ۹ باشد [۱]. معادله بنیادین می‌تواند نسبت به موقعیت تغییرشکل یافته و یا تغییرشکل نیافته به عنوان موقعیت مینا بدست آید. اگر موقعیت تغییرشکل یافته به عنوان موقعیت مینا برای استخراج معادله بنیادین انتخاب شود، استفاده از

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۸۸/۹/۱۶

تاریخ اصلاحات مقاله: ۱۳۸۹/۱۰/۴

i نویسنده مسئول و استادیار، گروه مهندسی مکانیک دانشکده فنی مهندسی دانشگاه رازی؛ تلفن محل کار ۰۸۳۱۸۲۵۴۶۴۶

biabk@yahoo.com

ii کارشناس ارشد مهندسی مکانیک، دانشگاه تربیت مدرس؛ abbsi_zahra@hotmail.com

B و **C** به ترتیب تانسورهای کاوشی- گرین چپ و راست هستند.

اگر مقادیر ویژه تانسورهای **V** و **B** به ترتیب $\{\lambda_1, \dots, \lambda_n\}$ و $\{\chi_1, \dots, \chi_n\}$ باشند، و $1 \leq n \leq 3$ تعداد مقادیر ویژه غیر یکسان را مشخص کنند، آنگاه رابطه $(\alpha = 1, \dots, n)$ برقرار خواهد بود.

مقادیر ویژه تانسور **B**، بصورت رابطه (۵) بدست می‌آیند [۴]:

$$\begin{aligned} \chi_\alpha &= \frac{1}{3}(I + 2\sqrt{I^2 - 3II} \cos \frac{1}{3}(\varphi - 2\pi\alpha)) \\ \varphi &= \arccos \left(\frac{2I^3 - 9I \cdot II + 27III}{2(I^2 - 3II)^{\frac{3}{2}}} \right); \\ \alpha &= 1, 2, 3 \end{aligned} \quad (5)$$

در رابطه (۵)، **I**، **II** و **III** نامتغیرهای اصلی تانسور **B** هستند که عبارتند از:

$$\begin{aligned} I &= tr\mathbf{B}; \\ II &= \frac{1}{2}((tr\mathbf{B})^2 - tr\mathbf{B}^2); \\ III &= \det \mathbf{B} = \frac{1}{6}(tr\mathbf{B})^3 - \frac{1}{2}(tr\mathbf{B})(tr\mathbf{B}^2) + \frac{1}{3}tr\mathbf{B}^3 \end{aligned} \quad (6)$$

هرگاه $\{\mathbf{B}_1, \dots, \mathbf{B}_n\}$ تصاویر ویژه^{۱۰} تانسور **B** با ویژگی‌های رابطه (۷) باشند:

$$\mathbf{B}_\alpha \cdot \mathbf{B}_\beta = \delta_{\alpha\beta} \mathbf{B}_\alpha, \quad \sum_{\alpha=1}^n \mathbf{B}_\alpha = \mathbf{I} \quad (7)$$

تجزیه طیفی **B** بصورت رابطه (۸) خواهد بود [۱۴]:

$$\mathbf{B} = \sum_{\alpha=1}^n \chi_\alpha \mathbf{B}_\alpha, \quad \mathbf{B}_\alpha = n_\alpha \otimes n_\alpha \quad (8)$$

در روابط بالا $\delta_{\alpha\beta}$ دلایل کرونکر، n_α بردار ویژه تانسور **V** یا **B** و **I** تانسور واحد از مرتبه دوم است. در رابطه (۷) عملگر \sum روی اندیس‌های تکراری انجام نمی‌شود. با استفاده از رابطه (۸)، رابطه سیلوستر بدست می‌آید:

$$\mathbf{B}_\alpha = \delta_{1n} + \prod_{\beta=1, \beta \neq \alpha}^n \frac{\mathbf{B} - \chi_\beta \mathbf{I}}{\chi_\alpha - \chi_\beta} \quad (9)$$

۲-۲- اصل عینیت، نرخ‌های عینی تنش اولری و تانسور الاستیسیته فضایی

در چارچوب مکانیک کلاسیک، فرض براین است که دیدن و سنجش موقعیت و زمان نسبت به یک ناظر، در مختصات گالیله‌ای فضا-زمان انجام می‌شود. از آنجا که موقعیت ناظر دلخواه است، بنابراین یک تئوری فیزیکی همراه با حرکت و

تانسور مرتبه چهار الاستیسیته در معادلات بنیادین اولری نرخی^{۱۱}، مقدار نرخ تغییرشکل را به نرخ تنش مرتبط می‌نماید. برای معادلات بنیادین مختلف تانسور الاستیسیته متفاوت است. یک موضوع مورد علاقه برای برخی از محققین، بدست آوردن رابطه بین تانسورهای الاستیسیته در معادلات مختلف است. تحقیقات انجام شده در این زمینه بسیار محدود بوده و نتایج آنها نیز تنها برای چند مدل خاص ارائه شده است. به عنوان مثال رابطه بین مدول‌های مماسی در معادلات بنیادین بر اساس نرخ‌های زارمبا-یاومن و نرخ تروزدل بطور صریح ارائه شده‌اند [۱۳ و ۱۶]. از این رابطه می‌توان برای خطی‌سازی نیروهای داخل گرهی، در روش المان محدود لاگرانژی بهنگام شده استفاده نمود. هم چنین با استفاده از این رابطه می‌توان از یک الگوریتم انتگرال‌گیری به جای الگوریتم‌های مختلف برای بهنگام نمودن تنش‌های اولری در برنامه المان محدود متکی بر معادلات هیپوالاستیسیته استفاده نمود [۱۳].

۲- روابط سینماتیکی

در این بخش روابط سینماتیکی که در ادامه مورد استفاده قرار خواهد گرفت، مرور می‌شوند:

۱- گرادیان تغییرشکل، گرادیان سرعت، نرخ تغییرشکل

تغییر شکل موضعی یک ذره با بردار موقعیت $\mathbf{x}(t) = \phi(x, t)$ نسبت به یک سیستم مختصات مبنای بهوسیله تانسور گرادیان تغییرشکل **F**، بصورت رابطه زیر تعریف می‌شود:

$$\mathbf{F} = \frac{\partial \mathbf{x}}{\partial \mathbf{X}}; \quad \det \mathbf{F} > 0 \quad (1)$$

که **X** بردار موقعیت نسبت به مختصات تغییر شکل یافته و **X** بردار موقعیت نسبت به مختصات تغییر شکل نیافته است. کمیت‌های گرادیان سرعت (**L**)، نرخ تغییر شکل (**D**) و بخش غیرمتقارن گرادیان سرعت (**W**) نیز بصورت روابط (۲) بیان می‌شوند:

$$\begin{aligned} \dot{\mathbf{L}} &= \dot{\mathbf{F}} \mathbf{F}^{-1}, \quad \mathbf{L} = \mathbf{D} + \mathbf{W}, \\ \mathbf{D} &= \frac{\mathbf{L} + \mathbf{L}^T}{2}, \quad \mathbf{W} = \frac{\mathbf{L} - \mathbf{L}^T}{2} \end{aligned} \quad (2)$$

با استفاده از تجزیه قطبی گرادیان تغییرشکل داریم:

$$\mathbf{F} = \mathbf{R}\mathbf{U} = \mathbf{V}\mathbf{R} \quad (3)$$

که **R** تانسور دوران و **U** و **V** به ترتیب تانسور کشیدگی راست و چپ هستند که از رابطه (۴) بدست می‌آیند:

$$\mathbf{C} = \mathbf{F}^T \mathbf{F} = \mathbf{U}^2, \quad \mathbf{B} = \mathbf{F}\mathbf{F}^T = \mathbf{V}^2 \quad (4)$$

کاوشی، ϵ^e کرنش الاستیک، v ضریب پواسون، μ مدول برشی و I تانسور واحد از مرتبه دوم است. با توجه به اینکه رفتار ماده مستقل از ناظر است، بنابراین کمیت‌های σ و ϵ^e در رابطه (۱۲) باید عینی باشند. می‌توان نشان داد که این کمیت‌ها عینی هستند. اما باید توجه داشت که این رابطه تنها برای تغییر شکل‌های کوچک برقرار است، زمانیکه مختصات تغییر شکل نیافته و تغییر شکل یافته بر هم منطبقند. اگر رابطه (۱۲) را برای تغییر شکل‌های بزرگ تعمیم دهیم، لازم است رابطه بصورت نرخی بیان شود. با مشتق‌گیری از رابطه (۱۲) نسبت به زمان از دید ناظر در موقعیت تغییرشکل نیافته، شکل نرخی آن بصورت رابطه (۱۴) خواهد بود:

$$\dot{\epsilon}^e = \frac{\dot{\sigma}}{2\mu} - \frac{v}{1+v} \frac{\text{tr} \dot{\sigma}}{2\mu} \mathbf{I} \quad (14)$$

علامت $(+)$ نشان دهنده مشتق زمانی نسبت به موقعیت تغییرشکل نیافته است. با توجه به آنچه که درباره اصل عینیت گفته شد، مانند رابطه (۱۲) لازم است معادله نرخی (۱۴) نیز عینی باشد. به عبارت دیگر هرگاه دو ناظر مختلف در موقعیت‌های تغییرشکل نیافته و تغییرشکل یافته کمیت نرخ تغییر شکل^{۱۰} را سنجش نمایند، هر دو ناظر باید نتایج یکسانی را بیینند. بدیهی است اگر مقدار تغییرشکل (دوران و انتقال) در محدوده تغییرشکل‌های کوچک باشد، می‌توان فرض نمود که موقعیت‌های اولیه و جاری بر هم منطبق بوده و اصل عینیت برقرار است. اما نتیجه این موضوع برای تغییرشکل‌های بزرگ بصورت دیگری است. به عبارت دیگر رابطه (۱۴) نسبت به دو ناظر مختلف نتایج یکسانی را ارائه نمی‌دهد و اصل عینیت برقرار نیست. زیرا کمیت‌های σ و ϵ^e عینی نبوده و از قانون انتقال در معادله (۱۲) پیروی نکرده و باید با کمیت‌های عینی جایگزین شوند. مقدار ϵ^e را می‌توان با کمیت نرخ تغییر شکل D که یک کمیت عینی است جایگزین نمود. اما در مورد تانسور اولری G ، می‌توان نشان داد که اگرچه σ عینی است، اما مشتق زمانی آن عینی $\dot{\sigma}$ نسبت به ناظر واقع در مختصات تغییرشکل نیست و کمیت $\dot{\sigma}$ بعنوان نمو $\dot{\epsilon}^e$ در معادله بنیادین نرخی، ممکن است مناسب نباشد. به عبارت دیگر این سؤال مطرح خواهد شد که آیا $\dot{\epsilon}^e$ واقعاً نرخ تغییرات تنش کاوشی σ را نسبت به هر مرجعی ارائه می‌دهد؟ [۶].

راحل پیامد گفته شده، ابتدا بوسیله زارمبا [۷] و سپس یاومن [۸] ارائه شده است که به نرخ زارمبا-یاومن معروف

تغییرشکل، می‌تواند نسبت به هر ناظری نظاممند شود. براساس اصل مستقل از ناظر بودن که ما در اینجا از آن با عنوان اصل عینیت^{۱۱} نام می‌بریم، یک تئوری فیزیکی نسبت به ناظرهای مختلف باید نتایج یکسانی را ارائه دهد. این موضوع بیانگر این حقیقت است که رفتار ماده مستقل از ناظر است.

دو ناظر با موقعیت‌های $(x^*(t), v^*(t))$ را در مختصات گالیله ای فضای زمان در نظر بگیرید. روابط نسبت به دو ناظر بصورت رابطه (۱۰) انتقال می‌یابند:

$$\dot{x}^*(t) = Q(t)x(t) + \bar{b}(t) \quad (10)$$

$x(t)$ و $\dot{x}^*(t)$ بردارهای موقعیت یک ذره متحرک نسبت به دو ناظر با موقعیت‌های $(x(t), v(t))$ در لحظه t هستند. $Q(t)$ و $\bar{b}(t)$ نیز به ترتیب تانسور دوران و بردار انتقال (تابع زمان) هستند. واضح است که مختصات ناظر (x, v) ، همان مختصات ناظر اولیه است که با سرعت زاویه‌ای $(\dot{\Omega}(t), Q^T(t))$ در حال چرخش است و به اندازه (\bar{b}) انتقال داده شده است. Q یک تانسور اورتوگونال^{۱۲} با ویژگی‌های زیر است:

$$\begin{aligned} \frac{D}{Dt}(Q^T Q) &= \dot{Q}^T Q + Q^T \dot{Q} = 0 \\ Q^T Q &= I \\ G^* &= Q G Q^T \end{aligned} \quad (11)$$

همانطورکه می‌دانیم یک بردار v بوسیله رابطه $v^* = Qv$ انتقال می‌یابد. از طرفی یک تانسور اولری مرتبه دوم G ، یک فضای برداری است که بردار v را به بردار دیگری مانند u بتصورت $Gu = Gv$ مرتبط می‌نماید. بنابراین می‌توان نوشت:

$$\begin{aligned} v^* &= Qv = QGu = QGQ^T Qu = G^* u^* \\ G^* &= QGQ^T \end{aligned} \quad (12)$$

تانسور مرتبه دوم اولری G بصورت $G^* = QGQ^T$ انتقال می‌یابد. کمیت‌هایی که به این صورت انتقال می‌یابند کمیت‌های مستقل از ناظر یا "عینی" هستند. می‌توان نشان داد که برای یک کمیت لاگرانژی مانند تانسور مرتبه دوم تنش پیولا-کیرشهف دوم^{۱۳} که با S نشان داده می‌شود، رابطه انتقال بصورت $S^* = S$ خواهد بود.

بر اساس اصل عینیت هر متغیر اساسی در معادله بنیادین، باید عینی باشد. معادله بنیادین برای تغییر شکل‌های کوچک که بیانگر رابطه تنش-کرنش در محدوده الاستیک است، بصورت رابطه (۱۲) بیان می‌شود:

$$\dot{\epsilon}^e = \frac{\dot{\sigma}}{2\mu} - \frac{v}{1+v} \frac{\text{tr} \dot{\sigma}}{2\mu} \mathbf{I} \quad (13)$$

رابطه بالا به قانون هوک مشهور است که در آن σ تنش

الاستیسیتیه فضایی در معادلات مختلف را نشان می دهد. گفتنی است برای یک ماده یکسان، تانسورهای الاستیسیتیه گفته شده یکسان نیستند و در صورتیکه یکسان فرض شوند، رفتار ماده با هر یک از نرخ‌های بکار رفته یکسان نخواهد بود. در حالی که استفاده از نرخ‌های متفاوت، فقط به دلیل وجود ناظرهای مختلف نسبت به یک پدیده فیزیکی یکسان بوده و نباید جواب‌های متفاوتی را ارائه دهن. به عنوان مثال برای اینکه نرخ

زارمبایاومن از تنش کاوشی $\overset{\circ}{\sigma}_{ijkl}$ و تنش کیرشهف $\overset{\circ}{\sigma}_{ijkl}$ پاسخ‌های یکسانی را ارائه دهن، لازم است رابطه (۲۰) بین تانسورهای الاستیسیتیه مربوطه یعنی $C_{ijkl}^{\sigma ZJ}$ و $C_{ijkl}^{\tau ZJ}$ برقرار باشد [۱]:

$$C_{ijkl}^{\sigma ZJ} = J(C_{ijkl}^{\tau ZJ} + \sigma_{ij}\delta_{kl}) \quad (20)$$

با همین استدلال رابطه بین کمیت‌های $C_{ijkl}^{\sigma Tr}$ ، $C_{ijkl}^{\tau Tr}$ عبارت است از [۱]:

:]

$$C_{ijkl}^{\sigma Tr} = J^{-1} C_{ijkl}^{\tau ZJ} - \sigma_{ik}\delta_{jl} - \sigma_{jl}\delta_{ik} \quad (21)$$

$$C_{ijkl}^{\sigma Tr} = J^{-1} C_{ijkl}^{\sigma ZJ} - \sigma_{ik}\delta_{jl} - \sigma_{jl}\delta_{ik} + \sigma_{ij}\delta_{kl} \quad (22)$$

در روابط بالا δ_{ij} دلتأی کرونکر است. نکته با اهمیت آن است که فقط برای برخی از مدل‌ها، رابطه بین تانسور الاستیسیتیه آنها در دسترس است. اینک این سوال مطرح است که رابطه بین تانسور الاستیسیتیه تا چه اندازه اهمیت دارد؟ در پاسخ به این سوال باید گفت که با در دست داشتن رابطه بین تانسور الاستیسیتیه، نه تنها امکان تبدیل معادلات بنیادین نرخی به یکدیگر وجود دارد بلکه برخی قابلیت‌های دیگر، مانند تعیین ماتریس سختی در برنامه المان محدود و یا استفاده از یک الگوریتم انگرال‌گیری از تنش برای هر معادله بنیادین اولری نرخی، فراهم می‌شود. با توجه به اهمیت رابطه بین تانسورهای الاستیسیتیه در ادامه به دو موضوع اخیر بطور مختصر پرداخته شده است.

۳- تعیین ماتریس سختی در برنامه المان محدود

در برنامه المان محدود لاغرانژی بهنگام شده نرخی، رابطه تغییرات زمانی نیروهای داخلی f_{il}^{int} و نرخ تغییر مکان \dot{u}_i ، به وسیله بخش مادی و هندسی ماتریس سختی یعنی K^{mat} و K^{geo} بصورت رابطه (۲۳) بیان می‌شود:

$$f_{il}^{int} = (K^{\text{mat}} + K^{\text{geo}})\dot{u}_i \quad (23)$$

ماتریس‌های سختی مادی^{۱۸} و سختی هندسی^{۱۹} برای روش لاغرانژی بهنگام شده از روابط (۲۴) و (۲۵) بدست می‌آیند [۱۳]:

است. که عبارت است از:

$$\overset{\circ}{\sigma}^{ZJ} = \overset{\circ}{\sigma} + \overset{\circ}{\sigma}W - W\overset{\circ}{\sigma} \quad (15)$$

(۰) نشان‌دهنده مشتق زمانی نسبت به مختصات تغییرشکل یافته^{*} است. در اینجا کیت $\overset{\circ}{\sigma}$ عینی بوده و بیانگر نرخ تغییرات $\overset{\circ}{\sigma}$ نسبت به مختصات تغییر شکل یافته است. شکل نرخی رابطه (۱۴) می‌تواند بصورت رابطه (۱۶) اصلاح گردد:

$$\overset{\circ}{D}^e = \frac{\overset{\circ}{\sigma}^{ZJ}}{2\mu} - \frac{\nu}{1+\nu} \frac{tr(\overset{\circ}{\sigma}^{ZJ})}{2\mu} I \quad (16)$$

پس از نرخ زارمبایاومن، نرخ‌های دیگری از قبیل اولدروید بالایی و پایینی [۱۲]، تروزدل [۱۰]، کاتر-ریولین [۱۱]، گرین-نقی [۹] و نرخ‌هایی بر پایه اسپین بدست آمده از دوران سه تائی اولری و لاغرانژی [۱۵] و نرخ لگاریتمی [۲-۶]، ارائه شده اند. رابطه‌ای عمومی که بیانگر همه نرخ‌های عینی باشد، بصورت رابطه (۱۷) ارائه شده است [۹]:

$$\overset{\circ}{\sigma}^* = \overset{\circ}{\sigma} + \overset{\circ}{\sigma}\Omega^* - \Omega^*\overset{\circ}{\sigma} \quad (17)$$

با استفاده از رابطه $\overset{\circ}{\sigma} = J \cdot \overset{\circ}{\tau}$ می‌توان نوشت:

$$\overset{\circ}{\tau}^* = \overset{\circ}{\tau} + \overset{\circ}{\tau}\Omega^* - \Omega^*\overset{\circ}{\tau} \quad (18)$$

که $\overset{\circ}{\tau}$ تنش کیرشهف و J دترمینان گرادیان تغییر شکل F است. Ω^* نیز یک تانسور اسپین اولری تابع زمان است و به عبارت دیگر یک تانسور پادمتقارن تابع زمان است که می‌تواند بصورت $\Omega^* = \Omega^*(F, L)$ تعریف شود. دو دسته نرخ عینی با عنایون نرخ‌های همگرد و نرخ‌های غیرهمگرد بر اساس اینکه Ω^* پادمتقارن^{۱۱} ($\Omega^* = -\Omega^{*T}$) و یا غیرپاد متقارن^{۱۲} ($\Omega^* \neq -\Omega^{*T}$) باشد، وجود دارد. به عنوان مثال، نرخ‌های اولدروید بالایی و پایینی و نرخ تروزدل به ازاء^{*} Ω^* ، معادل $L - L + \frac{1}{2}tL$ - به عنوان نرخ‌های غیرهمگرد و نرخ زارمبایاومن و گرین-نقی به ازاء^{*} Ω^* معادل W و $\dot{R}R^T$ به عنوان نرخ همگرد شناخته شده‌اند.

برای نرخ‌های همگرد رابطه (۱۹) برقرار است:

$$\Omega^* = \overset{\circ}{\Omega}^T Q \quad (19)$$

می‌توان نشان داد که همه شکلهای تابع تانسوری $\Omega^* = \Omega^*(F, L)$ ، بی‌نهایت تعریف از نرخ‌های عینی را ارائه می‌دهند. با وجود این، اینها فقط بخش کوچکی نسبت به تمام تعاریف ممکن هستند. واضح است که بی‌نهایت نرخ همگرد مختلف را می‌توان یافت که بطور حتم همه آنها عینی نیستند. عینی بودن یک نرخ همگرد، به تانسور اسپین^{*} Ω^* بستگی دارد [۱۰]. برخی نرخ‌های عینی مشهور در جدول (۱) آورده شده‌اند. جائیکه $C^{\sigma \log}$, $C^{\sigma ZJ}$, $C^{\sigma GN}$, ... تانسور

$$\tau = \mathbf{F} \cdot \mathbf{S} \cdot \mathbf{F}^T \quad (27)$$

با توجه به اینکه مشتقات زمانی، نسبت به مختصات مادی تنش کیرشهف و یا تنش کاوشی عینی نیستند، از مشتقات آنها نسبت به یک مختصات فضایی استفاده می‌شود. رابطه نرخ تروزدل و نرخ مادی تنش کیرشهف بصورت روابط (۲۸) و (۲۹) بیان می‌شوند:

$$\overset{\circ}{\sigma}^{\text{Tr}} = C^{\sigma ZJ} : \mathbf{D} - \mathbf{D} \cdot \sigma - \sigma \cdot \mathbf{D} + \text{trace}(\mathbf{D})\sigma \quad (28)$$

$$\overset{\circ}{\sigma}^{\text{Tr}} = (C^{\sigma ZJ} - C' + \sigma \otimes \mathbf{I}) : \mathbf{D} = C^{\sigma \text{Tr}} : \mathbf{D} \quad (29)$$

بنابراین رابطه بین نرخ تروزدل و نرخ یاومن، بصورت رابطه (۳۰) خواهد بود:

$$C^{\sigma \text{Tr}} = C^{\sigma ZJ} - C' + \sigma \otimes \mathbf{I} = C^{\sigma ZJ} - C^* \quad (30)$$

بنابراین خواهیم داشت:

$$C' : \mathbf{D} = \mathbf{D} \cdot \sigma - \sigma \cdot \mathbf{D} \quad (31)$$

$$C^* = C' - \sigma \otimes \mathbf{I} \quad (32)$$

$$C^*_{ijkl} = \frac{1}{2} (\delta_{ik} \sigma_{jl} + \delta_{il} \sigma_{jk} + \delta_{jk} \sigma_{il} + \delta_{jl} \sigma_{ik}) - \delta_{kl} \sigma_{ij} \quad (33)$$

با توجه به اینکه $\sigma \otimes \mathbf{I} \neq \mathbf{I} \otimes \sigma$ ، بنابراین اگرچه C' دارای تقارن کلی^{۱۲} است اما C^* این تقارن را ندارد. همان‌طورکه نشان داده شد، یک رابطه ویژه بین تانسور الاستیسیته در نرخ‌های تروزدل و یاومن بدست آمد. در ادامه سعی می‌شود که یک رابطه عمومی برای نرخ‌های همگرد ارائه شود.

با مشتق گیری از رابطه (۲۷)، رابطه (۳۴) بدست می‌آید:

$$\overset{\square}{\tau} = \overset{\square}{\mathbf{F}} \cdot \overset{\square}{\mathbf{S}} \cdot \overset{\square}{\mathbf{F}}^T + \overset{\square}{\mathbf{F}} \cdot \overset{\square}{\mathbf{S}} \cdot \overset{\square}{\mathbf{F}}^T + \overset{\square}{\mathbf{F}} \cdot \overset{\square}{\mathbf{S}} \cdot \overset{\square}{\mathbf{F}}^T \quad (34)$$

با استفاده از رابطه $\overset{\square}{\mathbf{F}} = \overset{\square}{\mathbf{L}} \cdot \overset{\square}{\mathbf{F}}$ می‌توان نوشت:

$$\overset{\square}{\tau} = \overset{\square}{\mathbf{L}} \cdot \overset{\square}{\tau} + \overset{\square}{\mathbf{F}} \cdot \overset{\square}{\mathbf{S}} \cdot \overset{\square}{\mathbf{F}}^T + \overset{\square}{\tau} \cdot \overset{\square}{\mathbf{L}}^T \quad (35)$$

$$\begin{aligned} \overset{\square}{\mathbf{F}} \cdot \overset{\square}{\mathbf{S}} \cdot \overset{\square}{\mathbf{F}}^T &= \overset{\square}{\mathbf{F}} - \overset{\square}{\mathbf{L}} \cdot \overset{\square}{\tau} - \overset{\square}{\tau} \cdot \overset{\square}{\mathbf{L}}^T \\ &= J(\overset{\square}{\sigma} - \overset{\square}{\mathbf{L}} \cdot \overset{\square}{\sigma} - \overset{\square}{\sigma} \cdot \overset{\square}{\mathbf{L}}^T + \text{trace}(\overset{\square}{\mathbf{L}})\overset{\square}{\sigma}) \\ &= J \overset{\circ}{\sigma}^{\text{Tr}} = \overset{\circ}{\sigma}^C \end{aligned} \quad (36)$$

در رابطه بالا $\overset{\circ}{\sigma}^C$ ، نرخ انتقال یافته^{۱۳} و یا به عبارتی مشتق لی^{۱۴} تنش کیرشهف است که بصورت رابطه (۳۷) تعریف می‌شود:

$$\overset{\circ}{\sigma}^C = \overset{\square}{\mathbf{F}} - \overset{\square}{\mathbf{L}} \cdot \overset{\square}{\tau} - \overset{\square}{\tau} \cdot \overset{\square}{\mathbf{L}}^T = C^{\sigma \text{Tr}} : \mathbf{D} \quad (37)$$

$$K_{rsIJ}^{mat} = \int_{\hat{V}} J^{-1} N_{I,k} \delta_n \mathbf{C}_{kijl}^{\text{Tr}} N_{J,l} \delta_{sj} d\hat{V} \quad (24)$$

$$K_{rsIJ}^{geo} = \int_{\hat{V}} J^{-1} N_{I,j}^T \tau_{jk} N_{J,k} \delta_{rs} d\hat{V} \quad (25)$$

در رابطه (۲۴)، $\mathbf{C}_{kijl}^{\text{Tr}}$ ، N ، \hat{V} و δ به ترتیب تانسور الاستیسیته نرخ تروزدل تنش کیرشهف،تابع شکل، حجم ناحیه انگرال‌گیری و دلتای کرونکر هستند. همان‌طور که دیده می‌شود، برای محاسبه مقدار انگرال و بدست آوردن ماتریس سختی مادی لازم است رابطه تانسور الاستیسیته نرخ مورد استفاده، برحسب تانسور الاستیسیته نرخ تروزدل مشخص باشد. اگرچه با استفاده از برخی روش‌های عددی این کمیت را می‌توان بطور نموی محاسبه نمود اما توجه شود که استفاده از روابط دقیق و صریح ریاضی نه تنها ما را در فهم و تحلیل نتایج بدست آمده از حل معادلات کمک می‌نماید، بلکه ممکن است نتایج دقیق‌تری را نیز ارائه دهد.

۴- انگرال‌گیری از تنش

مرحله انگرال‌گیری از تنش‌ها در روش‌های المان محدود نرخی بسیار مهم است. معلوم بودن رابطه بین تانسور الاستیسیته نرخ مورد استفاده و نرخ تروزدل در انگرال‌گیری تنش‌های اولری در برنامه المان محدود بهنگام شده نرخی، امکان استفاده از یک الگوریتم را برای همه نرخ‌های مورد نظر فراهم می‌نماید. به عنوان مثال، یک رابطه عمومی برای بهنگام کردن تنش‌ها بصورت رابطه (۲۶) ارائه شده است[۱۶و۱۷]:

$$\begin{aligned} \overset{\square}{\tau}_{t+\Delta t} &= \overset{\square}{\mathbf{F}}_{t+\Delta t} \overset{\square}{\tau}_t \overset{\square}{\mathbf{F}}_{t+\Delta t}^T \\ &+ \left[\overset{\square}{\mathbf{F}}_{t+\Delta t} \overset{\square}{\mathbf{F}}_{t+\frac{\Delta t}{2}}^{-1} (\mathbf{C}_{t+\frac{\Delta t}{2}}^{\text{Tr}} : \mathbf{D}_{t+\frac{\Delta t}{2}}) \overset{\square}{\mathbf{F}}_{t+\frac{\Delta t}{2}}^T \overset{\square}{\mathbf{F}}_{t+\Delta t}^T \right] \Delta t \end{aligned} \quad (26)$$

Δt اختلاف بین دو توقف زمانی پیاپی t_1 و t_2 و $\overset{\square}{\mathbf{C}}^{\text{Tr}}$ تانسور الاستیسیته نرخ تروزدل است. با استفاده از این رابطه، با داشتن تنش‌ها و سایر کمیت‌ها در لحظه قبلی، مقدار تنش در لحظه جاری را می‌توان محاسبه نمود. با توجه به اینکه رابطه فوق عمومی است، چنانچه برنامه بر اساس سایر معادلات نرخی پیاده‌سازی شود، لازم است در معادله فوق کمیت $\overset{\square}{\mathbf{C}}^{\text{Tr}}$ ، با عبارت معادل آن برحسب تانسور الاستیسیته نرخ تروزدل شود. بنابراین با داشتن رابطه تانسور الاستیسیته نرخ تروزدل یا نظیر آن در سایر نرخ‌ها، می‌توان از یک الگوریتم انگرال‌گیری برای همه نرخ‌ها استفاده نمود.

۵- رابطه بین تانسورهای الاستیسیته

رابطه بین تنش کیرشهف $\overset{\circ}{\sigma}$ و تنش پیولای دوم S عبارت است از:

$$\begin{aligned}\dot{\tau}^C &= \dot{\tau} - (\mathbf{W} + \mathbf{D}) \cdot \tau - \tau \cdot (\mathbf{W} + \mathbf{D})^T \\ &= \dot{\tau}^{ZJ} - \tau \mathbf{D} - \mathbf{D} \tau\end{aligned}\quad (47)$$

اکنون با بدست آوردن مقدار $\dot{\tau}^{ZJ}$ از (۴۶) و قرار دادن آن در (۴۷)، رابطه نرخ انتقال یافته تنش کیرشهف بصورت (۴۸) بدست می‌آید:

$$\dot{\tau}^C = \dot{\tau} - \tau \cdot \mathbf{N} + \mathbf{N} \cdot \tau - \tau \mathbf{D} - \mathbf{D} \tau \quad (48)$$

برای رسیدن به یک شکل استاندارد از ماتریس سختی مماسی، لازم است تمام اجزا سمت راست رابطه (۴۸) بصورت تابعی از نرخ تغییر شکل \mathbf{D} تبدیل نمود. در نتیجه با استفاده از رابطه (۴۲)، یک تانسور مرتبه چهار \mathbf{M}_{ijkl} به‌گونه‌ای تعریف می‌شود که تانسور مرتبه دوم نرخ تغییرشکل را به تانسور مرتبه دوم \mathbf{N} انتقال دهد. بنابراین می‌توان نوشت:

$$\mathbf{N}_{ij} = \mathbf{M}_{ijkl} \mathbf{D}_{kl} \quad (49)$$

مولفه‌های تانسور \mathbf{M}_{ijkl} عبارت‌اند از:

$$\begin{aligned}\mathbf{M}_{ijkl} &= \nu'_3 (\mathbf{B}_{ik}^2 \mathbf{B}_{jl} - \mathbf{B}_{ik} \mathbf{B}_{jl}^2) + \nu'_2 (\mathbf{B}_{ik}^2 \delta_{jl} - \delta_{ik} \mathbf{B}_{jl}^2) \\ &\quad + \nu'_1 (\mathbf{B}_{ik} \delta_{jl} - \delta_{ik} \mathbf{B}_{jl})\end{aligned}\quad (50)$$

رابطه (۴۸) را بصورت زیر بازنویسی می‌نماییم:

$$\dot{\tau}^C = \dot{\tau} - \tau \cdot (\mathbf{M} : \mathbf{D}) + (\mathbf{M} : \mathbf{D}) \cdot \tau - \tau \mathbf{D} - \mathbf{D} \tau \quad (51)$$

از طرف دیگر تانسور مرتبه چهار \mathbf{L} طوری تعریف می‌شود که:

$$\mathbf{L} : \mathbf{D} = -\tau \cdot (\mathbf{M} : \mathbf{D}) + (\mathbf{M} : \mathbf{D}) \cdot \tau - \tau \mathbf{D} - \mathbf{D} \tau \quad (52)$$

با استفاده از برخی عملیات تانسوری مولفه‌های تانسور \mathbf{L} بدست می‌آید:

$$\mathbf{L}_{ijkl} = \mathbf{M}_{irkj} \tau_{ij} - \mathbf{M}_{irkj} \tau_{ri} - \delta_{ik} \tau_{jl} - \delta_{ji} \tau_{ik} \quad (53)$$

حال با استفاده از رابطه $\mathbf{D} : \mathbf{C} = \tau$ و رابطه (۵۲)، رابطه (۵۱) بصورت رابطه (۵۴) بدست می‌آید:

$$\dot{\tau}^C = \mathbf{C} : \mathbf{D} + \mathbf{L} : \mathbf{D} = (\mathbf{C} + \mathbf{L}) : \mathbf{D} \quad (54)$$

با مقایسه روابط (۳۷) و (۵۴)، رابطه بین تانسورهای الاستیسیته در نرخ تروزدل و خانواده عمومی نرخ‌ها، بصورت رابطه (۵۵) بدست می‌آید:

$$\mathbf{C}^{\text{Tr}} = \mathbf{C} + \mathbf{L}, \quad \mathbf{C}_{kijl}^{\text{Tr}} = \mathbf{C}_{kijl} + \mathbf{L}_{kijl} \quad (55)$$

که تانسور الاستیسیته برای نرخ تروزدل تنش کیرشهف و \mathbf{C} تانسور الاستیسیته برای نرخ موردنظر و دلخواه از خانواده عمومی نرخ‌های تنش است. با استفاده از این رابطه

$$\begin{aligned}\dot{\mathbf{S}} &= \mathbf{F}^{-1} \quad \dot{\tau}^C \quad \mathbf{F}^{-T} \\ \dot{\mathbf{S}} &= \mathbf{F}^{-1} (\tau - \mathbf{L} \cdot \tau - \tau \cdot \mathbf{L}^T) \mathbf{F}^{-T}\end{aligned}\quad (38)$$

رابطه بین تانسورهای الاستیسیته در نرخ تروزدل تنش کیرشهف \mathbf{C}^{Tr} و نرخ تروزدل تنش کاوشا $\mathbf{C}^{\sigma \text{Tr}}$ عبارت‌اند از:

$$\mathbf{C}^{\sigma \text{Tr}} = J^{-1} \mathbf{C}^{\text{Tr}} \quad (39)$$

$$\dot{\sigma}^{\text{Tr}} = J^{-1} \quad \dot{\tau}^C \quad (40)$$

حال لازم است رابطه (۴۰) برای خانواده عمومی نرخ‌ها همگرد تعیین داده شود. عبارت دیگر باید رابطه بین $\dot{\tau}^C$ و $\dot{\tau}$ را برای همه نرخ‌های همگرد، پیدا کنیم. برای خانواده عمومی نرخ‌های همگرد، رابطه زیر وجود دارد:

$$\dot{\tau} = \dot{\tau} + \tau \cdot \Omega - \Omega \cdot \tau = \mathbf{C} : \mathbf{D} \quad (41)$$

که Ω تانسور چرخش و \mathbf{C} تانسور الاستیسیته فضایی برای خانواده عمومی تانسور چرخش بصورت رابطه (۴۲) است:

$$\Omega = \mathbf{W} + \mathbf{N} \quad (42)$$

که تانسور \mathbf{N} بصورت رابطه (۴۳) معروفی می‌شود [۵]:

$$\mathbf{N} = 0 \quad \text{if } \chi_1 = \chi_2 = \chi_3$$

$$\mathbf{N} = \nu [\mathbf{BD}] \quad \text{if } \chi_1 \neq \chi_2 = \chi_3$$

$$\mathbf{N} = \nu_1 [\mathbf{BD} - \mathbf{DB}] + \nu_2 [\mathbf{B}^2 \mathbf{D}] + \nu_3 [\mathbf{B}^2 \mathbf{DB}]$$

$$\text{if } \chi_1 \neq \chi_2 = \chi_3 \neq \chi_1$$

(۴۳)

در رابطه بالا $[\mathbf{B}^r \mathbf{D}^s] = \mathbf{B}^r \mathbf{D} \mathbf{B}^s - \mathbf{B}^s \mathbf{D} \mathbf{B}^r$ ، بطوریکه χ_i مقادیر ویژه تانسور \mathbf{B} هستند جاییکه:

$$\nu_k = -\frac{(-1)^k}{\Delta} [\chi_1^{3-k} \mathcal{E}_{23} + \chi_2^{3-k} \mathcal{E}_{31} + \chi_3^{3-k} \mathcal{E}_{12}]$$

$$\Delta = (\chi_1 - \chi_2)(\chi_2 - \chi_3)(\chi_3 - \chi_1)$$

$$\mathcal{E}_{12} = h(\frac{\chi_1}{\chi_2}), \mathcal{E}_{31} = h(\frac{\chi_3}{\chi_1}), \mathcal{E}_{23} = h(\frac{\chi_2}{\chi_3})$$

(۴۴)

حال با قرار دادن معادله (۴۲) در رابطه (۴۱) می‌توان نوشت:

$$\dot{\tau} = \dot{\tau} + \tau \cdot (\mathbf{W} + \mathbf{N}) - (\mathbf{W} + \mathbf{N}) \cdot \tau \quad (45)$$

$$\dot{\tau} = \dot{\tau}^{ZJ} + \tau \cdot \mathbf{N} - \mathbf{N} \cdot \tau \quad (46)$$

از طرف دیگر با استفاده از رابطه $\mathbf{L} = \mathbf{W} + \mathbf{D}$ ، معادله (۳۷) بصورت رابطه (۴۷) بازنویسی می‌شود:

رازی، به دلیل حمایت از این تحقیق تشکر می‌نمایند.

۸- ضمایم

جدول (۱): برخی معادلات هیپوالاستیسیته

$\overset{\circ}{\sigma}_{\log} = C^{\sigma \log} : D$	نرخ لگاریتمی (Logarithmic rate)
$\overset{\circ}{\sigma}^{ZJ} = C^{\sigma ZJ} : D$	نرخ زارمبایاومان از تنش کاوشی (Zaremba-Jaumann rate)
$\overset{\circ}{\tau}^{ZJ} = C^{\tau ZJ} : D$	نرخ زارمبایاومان از تنش کیوش-هف (Zaremba-Jaumann rate)
$\overset{\circ}{\sigma}^{GN} = C^{\sigma GN} : D$	نرخ گرین-نقی (Green-Naghdi rate)
$\overset{\circ}{\sigma}^L = C^{\sigma L} : D$	نرخ بر پایه چرخش محور لاغرانژی (Lagrangian triad based rate)
$\overset{\circ}{\sigma}^E = C^{\sigma E} : D$	نرخ بر پایه چرخش محور اولری (Eulerian triad based rate)
$\overset{\circ}{\sigma}^{Tr} = C^{\sigma Tr} : D$	نرخ تروزدل (Truesdell rate)
$\overset{\circ}{\sigma}^{CR} = C^{\sigma CR} : D$	نرخ کاتر-ریولین (Cotter-Rivlin rate)
$\overset{\circ}{\sigma}^{UO} = C^{\sigma UO} : D$	نرخ اولدروید بالایی (Upper Oldroyd rate)
$\overset{\circ}{\sigma}^{LO} = C^{\sigma LO} : D$	نرخ اولدروید پایینی (Lower Oldroyd rate)
$\overset{\circ}{\sigma}^C = C^{\sigma C} : D$	نرخ انتقال یافته (Convected rate)

برای یک نرخ تنش مورد نظر برای تعیین ماتریس سختی کافی است مقادیر C_{kijl} و L_{kijl} نرخ تنش مورد نظر محاسبه و کمیت جایگزین C_{kijl}^{Tr} در رابطه (۲۴) شود. در این شرایط فقط با استفاده از یک الگوریتم بهنگام کردن تنش و تغییر مقادیر C_{kijl} و L_{kijl} برای هر معادله بنیادین نرخی اولری می‌توان ماتریس سختی در روش المان محدود را تعیین نمود.

۶- نتیجه‌گیری

در این مقاله یک رابطه صریح بین تansسورهای الاستیسیته فضایی در معادلات بنیادین اولری نرخی با نرخ تروزدل و خاتواده عمومی نرخهای همگرد، ارائه شده است. این رابطه تابعی از تansسور گرین-کاوشی چپ B و بردارهای داخل گرهی، در است. این رابطه، امکان خطی‌سازی نیروهای داخل گرهی، در روش المان محدود لاغرانژی بهنگام شده را برای برخی معادلات نرخی اولری فراهم می‌نماید. با استفاده از آن می‌توان از یک الگوریتم برای انتگرال‌گیری از تنش‌های اولری در برنامه المان محدود برای همه نرخهای همگرد استفاده نمود.

۷- تقدیر و تشکر

نویسندهای مقاله از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه

۹- مراجع

- [۱] Jaumann, G.; "Geschlossenes System physikalischer differentialgesetze", Akad. Wiss. Wien Sitzber. IIa, No. 120, PP. 594-614, 1911.
- [۲] Green, A. E., Naghdi, P. M. ; "A general Theory of an elastic-plastic continuum", Arch. Rat. Mech. Anal. , No. 18, PP. 251-281, 1965.
- [۳] Truesdell, C., Noll, W.; "The nonlinear field theories of mechanics ", Handbuch der Physik, volume III/3. Springer, Berlin, PP. 441-447, 1965.
- [۴] Cotter, B.A., Rivlin, R.S.; "Tensors associated with time-dependent stress ", Quart. Appl. Math., No. 13, PP. 177-182, 1955.
- [۵] Oldroyd, J. G.; "On the formulation of rheological equation of state ", Proc. Roy. Soc. London Ser. A, No. 200, PP. 523-541, 1950.
- [۶] Belytschko, T., Liu, W.K., Moran, B.; "Nonlinear finite elements for continua and structures ", New York: John Wiley & Sons; 2001.
- [۷] Xiao, H. ; "Unified explicit basis-free expressions for time rate and conjugate stress of an arbitrary Hill's strain ", International Journal of Solid and Structures, No. 32, PP. 3327-3347, 1995.
- [۸] Szabo, L., Balla, M.; "Comparison of some stress rates ", International Journal of Solid and Structures, No. 25, PP. 279-297, 1989.
- [۹] Pinsky, P.M., Ortiz, M., Pister, K.S.; "Numerical integration of rate constitutive equations in finite deformation analysis ", Computer Methods in Applied Mechanics and Engineering, No. 40, PP. 137-158, 1983.
- [۱۰] Xiao, H., Bruhns, O.T., Meyers, A.; "Logarithmic strain, logarithmic spin and logarithmic rate ", Acta Mechanica, No. 124, PP. 89-105, 1997.
- [۱۱] Xiao, H., Bruhns, O.T., Meyers, A.; "Hypo-elasticity model based upon the logarithmic stress rate ", Journal of Elasticity, No. 47, PP. 51-68, 1997.
- [۱۲] Xiao, H., Bruhns, O.T., Meyers, A.; "Strain rates and material spins ", Journal of Elasticity, No. 52, PP. 1-42, 1998.
- [۱۳] Xiao, H., Bruhns, O.T., Meyers, A.; "On objective corotational rates and their defining spin tensors", International Journal of Solid and Structures, No. 35, PP. 4001-4014, 1995.
- [۱۴] Xiao, H., Bruhns, O.T., Meyers, A.; "Elastoplasticity beyond small deformation: Basic variables, essential structures, and constitutive and computational implication ", Acta Mechanica, No. 182, PP. 31-111, 2006.
- [۱۵] Zaremba, S.; "Sur une forme perfectionee de la theorie de la relaxation", Bull. Intern. Acad. Sci. Cracovie, PP. 594-614, 1903.

[۱۶]

Abbasi, B., Parsa, M.H.; "Finite element study of the energy dissipation and residual stresses in the closed elastic deformation path", International Journals for Numerical Methods in Engineering, No PP, 2006.

[۱۷]

بیژن عباسی خزائی، محمد حبیبی پارسا، " مدل‌های هیوالاستیسیته و انگرال پذیری آنها، نشریه علمی پژوهشی دانشکده فنی دانشگاه نهران، سال چهل و یکم شماره ۸ (پیاپی ۱۱۰) صفحه ۱۰۱۱-۱۲۸۶

۱- زیرنویس‌ها

- ^۱ Corotational rate
- ^۲ Logarithmic rate
- ^۳ Zaremba-Jaumann rate
- ^۴ Green-Naghdi rate
- ^۵ Non-corotational rate
- ^۶ Green-Naghdi rate
- ^۷ Green-Naghdi rate
- ^۸ Green-Naghdi rate
- ^۹ Objective
- ^{۱۰} Rate type constitutive equations
- ^{۱۱} Eigen projection
- ^{۱۲} Objectivity
- ^{۱۳} Orthogonal Tensor
- ^{۱۴} Second Piola-Kirchhoff Stress Tensor
- ^{۱۵} Rate of deformation
- ^{۱۶} Symmetric
- ^{۱۷} Skew-Symmetric
- ^{۱۸} Material stiffness
- ^{۱۹} Geometrical stiffness
- ^{۲۰} Major Symmetry
- ^{۲۱} Convected rate
- ^{۲۲} Lie Deviator

